

EGY EMBERÉLET RÖVIDEN

Húsz éves vagyok. Apám meghalt a háborúban, anyám még hét éves koromban ismeretlen helyre távozott és azóta nem hallottam hírt felőle. Egy „jószívú” pékmester vett magához. Négy elemít és három ipariskolát jártam. A négy elemiben megtanultam imádkozni és gyűlölni az embertársamat, a három ipariskolában pedig a csibészséget és gazemberséget. Sok szenvedésen mentem keresztül. Mostohám nagyon rosszul bánt velem. 12 éves koromban már munkába fogott. Három éven át borzasztó munkát végeztem. Naponta öt méter kenyeret kellett széthordanom a hátamon. Reggel korántól késő estig. Nagyon sokszor egész éjjelen át dolgoztam, helyettesítve egy segédet. És mi volt a fizetés? Megvertek, meg-rugdostak, tapostak rajtam a földön és mikor egyszer elszöktem játszani és arra a kérdésre, hogy hogy mertem elmenni játszani, azt feleltem: „hát maga is játszott gyerekkorában”, mostohám irtózatosan elvert és leköpködött, ami nagyon fájt és míg élek emlékezetes marad.

Nevelőapámnak most már van két háza, de még mindig nincsen megelégedve. 15 éves voltam, mikor elmentem szobafestőtanoncnak. 18 éves voltam mikor fölszabadultam és most két éves segéd vagyok, de a két év alatt legalább 14 hónapot voltam munka nélkül. Voltam Novisadon, Beográdban és Suboticán. Most itthon vagyok. Egy éve van, hogy megismerkedtem a munkásmozgalommal és hála jóbarátaimnak és a Hidnak, eléggé jól előrehaladtam már a tanulásban és most már nemcsak vevője, hanem terjesztője is vagyok a lapnak. Tanulok és tanítok másokat. Igaz, sok gúnyt kell eltűrünk. Tudom magamról, hogy az emberek milyen nehezen értik meg az újat, mert én is, mikor még egészen kezdő voltam, őszintén mondván, szorgalmasan vettem a Hidat, de el nem olvastam egyet se, hanem csak úgy, szokásból vettem, mert nagyon jó barátom árulta és resteltem neki megmondani, hogy ne hozzon. Hanem csak akkor, mikor egy kicsit öntudatra kezdtem ébredni, vettem a kezembe és akkor tudtam értékelni. Megtanultam azt, amit még nem volt alkalmam megtanulni, szeretni embertársaimat és harcolni értük és az igazságért. Nem akarok több lenni, mint közkatona abban a harcban, amely az emberiség jobb életéért, a békéért és haladásért folyik.

Lengyel István, St. Bečej

GAZDASÁGI SZEMLE

A világ 16 legfontosabb államában a félévi kereskedelmi mérleg három kivételével passzívával zárult. A kivételes államok a következők: az Amerikai Egyesült Államok a tavalyi 131 millió dollár passziva helyett az idén 631 millió dollár aktívát mutatnak ki. Kanada 111 millió aktívája 59 millióra csökkent és Csehszlovákia, amely a tavalyi 174 millió aktíváját az idén 1026 millióra emelte.

Jugoszlávia külkereskedelmében Anglia a második helyen áll és az egyetlen állam, amellyel szemben külkereskedelmünk az év

első felében aktív volt (68.6 millió dinár). Kivitelünk 94%-át Anglia vette át. A nyugati hatalmak, de különösen Anglia nagy érdeklődést tanúsít a dunamenti és balkáni államok iránt. Komoly kölcsönöket nyújt, vásárlásokat eszközöl stb. Hogy Angliát első-sorban politikai és nem gazdasági szükségszerűség bírta egy ilyen fordulatra, ez világos. Anglia külpolitikájában az úgynevezett egyensúly-politikát folytatja. Olaszország és Németország mind-nagyobb gazdasági és ezzel politikai befolyását a Balkánon jó szemmel nem nézhette. Németország expanziós törekvéseinek első állomása a Balkán volt, de Anglia interveniál. Tőlünk fát, cementet, kukoricát, baromfit, tojást vásárol, Olyan cikkek ezek, amiket máshol is megkaphatna. Viszont bányaterméket nem vásárol, dacára annak, hogy bányáiparunkban hatalmas érdekeltségei vannak. (Most emelték pl. fel a Trepča Mines Ltd. alaptőkéjét 800 ezer fontról 1,525.000 fontra). A balkáni államok egyelőre tartózkodóak, mert attól tartanak, hogy éppen a politikai okok miatt Anglia érdeklődése nem lesz tartós. Anglia vásárlóképessége óriási és ha állandó piacot biztosítana a Balkán-államoknak, úgy politikai mint gazdasági függetlenségük megvédéséért sokat tehetne.

Tavaly még a buzakereskedelem rendkívül kedvező feltételek mellett folyt. 1936-ban a buzakészlet a kanadai és U. S. A.-beli nagy szárazság következtében a minimumra csökkent, 1937-ben már a szükséges átmeneti készlet sem volt meg. Az átmeneti készlet, amely szezon végén, júliusban normális körülmények között 700.000 vagon, 1937-ben csak 320.000 vagon volt, viszont az eddigi becslések szerint 1939 júliusában 1,810.000 vagon lesz. Ezzel feltétlenül egy új agrárválság veszi kezdetét, amely sokkal mélyebb és tartósabb lesz, mint egyesek hiszik. Az U. S. A.-ban és Kanadában időnként katasztrófális szárazság uralkodik és ez néha 3—4 évig is eltart. A szárazság az U. S. A.-ban tavaly és Kanadában az idén megszűnt és ebben a két országban is rekord-termés volt. Az egyes buza-termelő országok buzafeleslege az 1938/39 évre a következő:

U. S. A., Kanada és Argentina	2,000.000 vagon
Ausztrália	275.000 "
Szovjetunió	100.000 "
Dunamenti és balkáni államok	160.000 "
A többi kisebb állam együtt	68.000 "

A fenti államok eladásra szánt buzafeleslege tehát 2,600.000 vagon, viszont a búzát vásárló országok szükséglete 1,500.000 vagon. A felesleg 1,100.000 vagon és ha ehhez hozzáadjuk az 1938 júliusában fennálló átmeneti 610.000 vagont, a világ buzafölöslege 1,810.000 vagon lesz. Ilyen hatalmas készletre a közgazdászok már régen nem emlékeznek. Érdekes felsorolni azokat az átmeneti készleteket, amely felett a világpiac 1927-től 1938-ig rendelkezik:

1927-ben	460.000 vagon	1933-ban	1,700.000 vagon
1930-ban	1,360.000 "	1938-ban	707.200 "

Hogy az 1939 évi 1,810.000 vagonos fölösleg milyen borzalmas nyomást gyakorol majd az agrár-államokra már is láthatjuk és további romboló hatását el nem kerülhetjük.

Felvetődik a kérdés, hogy Jugoszlávia függetlenítheti e magát a külföldi piactól. Buzafölöslegünk az idén 45.000 vagon és ebből már állítólag eladtunk 20.000 vagont. Ha megvalósítanák a „vas-rezerva” tervet, ez 10.000 vagont kötne le, de egyelőre nincsenek sziloszaink és ezért erre nem is számíthatunk. Marad tehát 25, esetleg 15.000 vagonos fölöslegünk, amivel nem tudunk mit kezdeni. A buza ára belföldön az idén 150 dinár a tavalyi 190 dinárral szemben. Ez 22% áresést jelent már is (Liverpoolban a buza 84'60 dinár). Bármennyire is szeretnénk gabonaárainkat legalább belföldön magasabb nívón tartani, a világpiaci áráktól teljesen függetleníteni magunkat a Prizad intervenciója mellett sem tudjuk.

* * *

Németország passzívja az év első felében 163 millió márka. Csökkent a behozatala Jugoszláviából, Angliából, Romániából, Törökországból és a Szovjetunióból. Kivitele csökkent Csehszlovákiába, Magyarországra és Bulgáriába. Németország kereskedelmi mérlege Amerikával szemben 1937 első felében 26 millió passzívát mutat ki, most ez az összeg 117 millióra növekedett. Érdekes gazdasági politikát folytat Németország a balkáni államokkal. Először állandó nyersanyag- és élelmiszer-vásárlásaival passzív kliring-saldót teremt, azután élénk árucseré-üzletet kezd és ezzel elsőrangú élelmiszer- és nyersanyagellátásról és ugyanakkor ipari cikkeinek magas árakon való elhelyezéséről gondoskodik. Hogy ez az árucseré a kis balkáni államokra mennyire nem hasznot-hajtó, jellemző, hogy valamennyi gazdasági függetlensége megóvására nyugat felé keres kiutat. Románia és Törökország után most Bulgária kapott 300 millió frank és 10 millió angol font kölcsönt. Jugoszlávia külkereskedelme is itt keres menekvést. Érdekes még megemlíteni, hogy Németország ugyanezt az expanziós gazdasági politikát folytatja Dél- és Közép-Amerika piacaiért is. Itt azonban a nyugati hatalmak helyett az Amerikai Egyesült Államokkal kerül ellentétbe. Nemrégén olvastuk, hogy az U. S. A. Argentínának 25 millió dollár kölcsönt adott. Tíz éve már, hogy az U. S. A. nem adott egyetlen külföldi államnak sem kölcsönt. Ez az első kivétel. A délamerikai államok eddig mindig Angliához fordultak kölcsönért, most tíz évi csend után az U. S. A. is jelentkezik. De pénzügyi segítségen kívül egy egész sor más eszközhöz folyamodik, hogy Dél-Amerikában gazdasági befolyását — amely eddig is az első helyen állt — még jobban megerősítse. Az U. S. A.-t erre az expanziós államok: Japán, Olaszország és Németország minderősebb konkurrenciája készítették. Japán külkereskedelme a Dél-amerikai államokkal kicsiny, de állandóan növekvő. Olaszországé szintén. Az angol-szász államok legerősebb konkurrensé azonban Németország. Külkereskedelme Dél-Amerika államaival

évről-évre nő. Így behozatala ezekből az államokból 1933-ban 7·3%, viszont 1936-ban 10·3%, hogy 1937-ben elérje a 13·4%-ot. Kivitele viszont a fenti években 4·9%, azaz 8·6%, hogy aztán 9%-ra emelkedjék. Legélénkebb kereskedelme természetesen a legnagyobb államokkal van: Argentínával, Braziliával és Chilével, de kereskedelme a kisebb államokkal is állandóan fejlődik. Így pl. Paraguyal 1932-től 1937-ig a forgalma a tízszeresére fejlődött, Peruval és Ecuadorral ötszörösére, Columbia, Venezuela és Bolíviával háromszorosára, Braziliával és Chilevel kétszeresére. De nemcsak Dél- hanem Közép-Amerika hét államával is állandóan fejlődik kereskedelme. Németország érdeklődésének középpontjában most elsősorban Mexiko áll. A mexikói petrolumforrások megkaparintásáért és német gépek kiviteléért mindent elkövet.

Közép- és Dél-Amerika piacának megszerzésénél Németország ugyanazokhoz az eszközökhöz folyamodik, mint a balkáni államoknál. Itt is először passzív a kliring-saldo, azután aktív árucserre következik, ezzel nyersanyag szükségletének egy részét fedezi és ipari cikkeinek magas árakon biztos piacról gondoskodik. Viszont az U. S. A. okulva a balkáni államok tapasztalatain, mindent elkövet, hogy Latin-Amerika államaiban befolyását továbbra is megőrizze és azt, amit Anglia tesz a Balkánon, Dél-Amerika államaira alkalmazza elég nagy sikerrel.

*
*
*

Az összes fém és nyersanyag árak a tavalyi árakkal szemben kb. 50—60%-al alacsonyabbak és a készletek is felhalmozódtak. Ez a néhány évi konjunktura ami volt, tisztára a hadiipar eredménye. A hadiipar most éli fénykorát és ha holnap megszűnne a fegyverkezés a krízis olyan katasztrófális méreteket öltene amelyet már régen nem látott a világ. A háborús pszichoizis következtében minden ország úgynevezett vasrezervát teremt, élelmiszert és nyersanyagot halmoz. Ez és hasonló tisztára politikai okok tartják az árakat és a termelést még azon az alacsony nivón is, amelyen mozog. A tömegek fogyasztása és életszínvónala a minimum alatt áll és a termelt javak a hadicélok labirintusában vesznek el.

A világ közgazdaságára tehát — amint látjuk — két tényező gyakorol kedvezőtlen hatást. Egyik a nyersanyagok és gabonakészletek óriási felhalmozódása, állandó áresést okozva hallatlan nyomást gyakorol a piacra, a másik viszont az expanziós államok: Japán, Olaszország és Németország nyílt imperializmusa új kolóniák és piacok megszerzésére, ami természetesen a nyugati államok és az U. S. A. ellentállásába ütközik és mind élesebb formát ölt. Prognózist adni természetesen nem lehet, de az ellentétes hatalmak összetűzése, vagy egy hallatlan gazdasági válság elkerülhetetlennek látszik. A gazdasági válság, a fasiszta államok imperializmusával szervesen összefügg s ha észszerűen lehetne az eseményeket vezetni, a világ nagy tragédiától menekülne meg.